

Teitl:- Cyfrifoldebau Statudol y Comisiynydd Heddlu a Throsedd mewn perthynas â Chwynion yr Heddlu

Adroddiad gan: Prif Weithredwr

Dyddiad: Cyflwyno adroddiad ar y cyfnod rhwng 1 Chwefror 2020 a 31 Mawrth 2021

1. CYFLWYNIAD

1.1 Paratowyd yr adroddiad hwn i fodloni gofynion Gorchymyn Cyrff Plismona Lleol Etholedig (Gwybodaeth Benodedig) (Diwygiad) 2021.

1.2 Yng Ngogledd Cymru, mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd wedi rhoi Rhybudd i'r Prif Gwnstabl y bydd Model 1 yn cael ei fabwysiadu yn unol â pharagraff 13A o Ddeddf Plismona a Throsedd 2017. Gan fod Model 1 wedi'i fabwysiadu, mae'r Prif Gwnstabl fel yr Awdurdod Priodol yn gyfrifol am holl anfonlonrwydd, cwynion ac ymddygiad sy'n ymwneud â phlismona gweithredol, swyddogion a staff o dan ei gyfarwyddyd a'i reolaeth. Mae'r ddyletswydd hon yn cynnwys logio, cofnodi, ymchwilio a rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i achwynwyr am gynnydd a phenderfyniadau sy'n ymwneud â chwynion.

1.3 Mae gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd dair prif ddyletswydd mewn perthynas â chwynion yr heddlu. Y rhain yw:

(1) Awdurdod Priodol i ystyried cwynion am y Prif Gwnstabl,

(2) Dyletswydd i ddwyn y Prif Gwnstabl i gyfrif i ddwyn y Prif Gwnstabl i gyfrif wrth ddarparu proses gwyno effeithiol ac effeithlon, a

(3) Corff Adolygu Perthnasol o rai o gwynion yr heddlu.

1.4 Bydd yr adroddiad hwn yn darparu gwybodaeth sy'n ymwneud â'r adnoddau a'r prosesau a roddwyd ar waith i gyflawni'r dyletswyddau hyn a bydd yn rhoi sicrwydd bod y Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn cyflawni ei ddyletswyddau mewn perthynas â chwynion yr heddlu.

1.5 Nid yw'r adroddiad hwn yn cynnwys manylion unrhyw gŵyn neu adolygiad penodol y mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd wedi ymdrin â hwy.

2. DEDDFWRIAETH

2.1 Deddf Diwygio'r Heddlu 2002; Atodlen 3

- 2.2 Deddf Diwygio'r Heddlu a Chyfrifoldeb Cymdeithasol 2011, Adran 1 paragraff 8 (ca) "arfer swyddogaethau'r prif gwnstabl o dan Ran 2 o Ddeddf Diwygio'r Heddlu 2002 mewn perthynas ag ymdrin â chwynion"
- 2.3 Mae Deddf Plismona a Throsedd 2017 yn cynnwys darpariaethau i ddiwygio Rhan 2 ac Atodlen 3 i Ddeddf 2002.

3. DYLETSWYDDAU STATUDOL

3.1 Awdurdod Priodol i ystyried cwynion am y Prif Gwnstabl

3.1.1 Y Comisiynydd Heddlu a Throsedd yw'r Awdurdod Priodol ar gyfer cwynion am y Prif Gwnstabl. Ni chafwyd unrhyw gwynion yn ystod y cyfnod riportio hwn.

3.1.2 Mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd wedi dirprwyo'r ddyletswydd hon i'r Prif Weithredwr, er mwyn sicrhau gwydnwch bod y Swyddog Gweithredol yn rheoli'r gwaith ar y cyd â'r Prif Weithredwr.

3.1.3 Swyddfa Annibynnol Ymddygiad yr Heddlu (IOPC) yw'r Corff Adolygu Perthnasol ar gyfer y cwynion hyn.

3.2 Dyletswydd i ddwyn y Prif Gwnstabl i gyfrif wrth ddarparu proses gwyno effeithiol ac effeithlon.

3.2.1 Y Prif Gwnstabl yw'r Awdurdod Priodol ar gyfer pob cwyn a wneir am swyddogion, staff a gwasanaethau o dan ei gyfarwyddyd a'i reolaeth. Mae'r ddyletswydd hon wedi'i dirprwyo i'r Dirprwy Brif Gwnstabl ac yn cael ei chyflawni gan Adran Safonau Proffesiynol yr Heddlu.

3.2.2 Gan fod gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd ddyletswydd i sicrhau bod gan y Prif Gwnstabl system gwynion yr heddlu effeithiol ac effeithlon mewn lle, mae'r gwaith craffu ar hyn yn cael ei wneud yn y Bwrdd Craffu Safonau Proffesiynol (PSSB) a gadeirir gan y Prif Weithredwr ar hyn o bryd ac a fynychir, ymhlith eraill, gan y Dirprwy Brif Gwnstabl a Phennaeth Adran Safonau Proffesiynol yr Heddlu.

3.2.3 Mae'r IOPC ac ymchwiliadau a drefnwyd gan AHEM yn craffu ymhellach ar swyddogaeth gwyno'r heddlu. Mae adroddiadau ystadegol o'u gwaith craffu a'u canfyddiadau ar gael ar eu gwefannau priodol.

3.2.4 Caiff ffeiliau cwynion eu hapsamplu gan staff y Comisiynydd a chaiff unrhyw feysydd sy'n peri pryder eu riportio i'r Bwrdd Craffu Safonau Proffesiynol (PSSB) ac yn dibynnu ar ddifrifoldeb byddai'n cael ei riportio i'r Bwrdd Gweithredol Strategol. Y Bwrdd Gweithredol Strategol yw'r fforwm lle mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn dwyn y Prif Gwnstabl i gyfrif dros gyflawni ei ddyletswyddau. Mae'r holl faterion a nodwyd o samplu ffeiliau cwynion wedi'u datrys heb fod angen unrhyw atgyfeiriadau.

3.2.5 Mewn ymgynghoriad â'r Prif Gwnstabl, mae gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd broses ar waith i weithredu anfodlonrwydd a chwynion a

dderbynnir gan ei swyddfa. Caiff unrhyw anfonlonrwydd neu gwynion a dderbynnir sy'n ymwneud â phlisma gweithredol eu cyfeirio at yr Adran Safonau Proffesiynol i'w hasesu, mae'r rhain naill ai'n cael eu cofnodi fel cwynion ffurfiol neu'n cael eu cyfeirio at Uned Adfer Rheolaeth yr Heddlu (MRU) i adennill y gwasanaeth. Mae'r Adran Safonau Proffesiynol yn craffu ar y MRU ac yn ei dro adroddir ar berfformiad i PSSB y Comisiynydd.

3.2.6 Cyfrifoldeb y Prif Gwnstabl, nid y Comisiynydd Heddlu a Throsedd, yw cwynion am natur blisma weithredol.

3.3 Y Corff Adolygu Perthnasol am rai o gwynion yr heddlu.

3.3.1 Gwnaeth Deddf Plisma a Throsedd 2017 nifer o newidiadau yn y ffordd y mae'r Heddlu a'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn ymdrin â chwynion. Mae'r newidiadau wedi cryfhau rôl y Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn y broses.

3.3.2 Mae'n cyflwyno dyletswyddau newydd sy'n orfodol a hefyd yn caniatáu i'r Comisiynydd ddewis ymgymryd â nifer o swyddogaethau sy'n gyfrifoldeb i'r Prif Gwnstabl ar hyn o bryd.

3.3.3 Mae'r Ddeddf yn darparu dewis o dri model y gall y Comisiynydd ddewis eu mabwysiadu. Yng Ngogledd Cymru cadarnhaodd y Comisiynydd y bydd yn mabwysiadu Model 1 yn unig.

3.3.4 Felly, o 1 Chwefror 2020, daeth yr IOPC a'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn Gyrrff Adolygu Perthnasol i ymdrin ag adolygiadau sy'n ymwneud â chwynion a gofnodwyd gan Heddlu Gogledd Cymru. Mae Heddlu Gogledd Cymru yn parhau i fod yn gyfrifol am gofnodi, ac ymchwilio i gwynion ac am roi'r wybodaeth ddiweddaraf i achwynwyr.

3.3.5 Yr IOPC (Swyddfa Annibynnol Ymddygiad yr Heddlu) yw'r corff adolygu perthnasol, sef-

i. yr awdurdod priodol yw'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd

ii. os yw'r gŵyn yn ymwneud ag ymddygiad uwch swyddog (swyddog sydd â rheng uwch na phrif uwch-arolygydd)

iii. os nad yw'r awdurdod priodol yn gallu bodloni ei hun, o'r gŵyn yn unig, na fyddai'r ymddygiad y cwynir amdano (pe bai'n cael ei brofi) yn cyfiawnhau dwyn achos troseddol neu ddisgyblu neu na fyddai'n golygu torri hawliau unigolyn o dan Erthygl 2 neu 3 o'r Confensiwn Ewropeaidd ar Hawliau Dynol

iv. os yw'r gŵyn wedi'i chyfeirio, neu y mae'n rhaid ei chyfeirio, at yr IOPC

v. o yw'r IOPC yn trin y gŵyn fel un sydd wedi'i chyfeirio (a elwir hefyd yn 'bŵer menter')

vi. mae'r gŵyn yn deillio o'r un digwyddiad â chŵyn sy'n dod o fewn ii- v

vii. Os yw unrhyw ran o'r gŵyn yn disgyn o fewn ii-vi

- 3.3.6** Mewn unrhyw achos nad yw wedi ei restru uchod y Comisiynydd Heddlu a Throsedd yw'r corff perthnasol.
- 3.3.7** Mae'r ddyletswydd hon wedi'i dirprwyo i'r Prif Weithredwr, mae penderfyniad ffurfiol wedi'i wneud a'i gyhoeddi. Mae'r Llawlyfr Llywodraethu wedi'i ddiweddarau gyda'r ddirprwyaeth hon.
- 3.3.8** Er mwyn sicrhau gwydnwch, mae'r Swyddog Gweithredol yn rheoli holl gwynion ac adolygiadau'r heddlu ar y cyd â'r Prif Weithredwr.

4. ADOLYGIADAU AR GONTRACT ALLANOL

- 4.1** Penderfynodd Comisiynwyr Heddlu a Throsedd Gogledd Cymru, Gwent a Dyfed Powys roi Adolygiadau ar gontract allanol ar sail gychwynnol gan mai hwn oedd yr opsiwn mwyaf hyfyw yn ariannol a byddai hefyd yn caniatáu dealltwriaeth o lefel y galw a'r allbwn gwaith cyn gwneud unrhyw benderfyniadau parhaol.
- 4.2** Arweiniwyd proses dendro ar y cyd i roi adolygiadau cwynion ar gontract allanol gan SCHTh Dyfed Powys. Dyfarnwyd y contract i Sancus.
- 4.3** Dyfarnwyd y contract am y cyfnod cychwynnol o 12 mis, sydd eisoes wedi'i ymestyn am 12 mis arall.
- 4.4** Rhoddir ein Hysbysiad Preifatrwydd i bob unigolyn sy'n ymwneud â chwynion i'w hysbysu bod yr Adolygiadau'n cael eu rhoi ar gontract allanol i sefydliad annibynnol, mae'r Hysbysiad Preifatrwydd hwn hefyd ar gael ar ein gwefan.

5. ADOLYGIADAU 2020/2021

- 5.1** Rhwng 1 Chwefror 2020 a 31 Mawrth 2021 derbyniodd y Comisiynydd Heddlu a Throsedd gyfanswm o 45 o geisiadau i adolygu canlyniad cwynion yr heddlu.
- 5.2** Mae'r rheoliadau newydd sy'n ymwneud â chwynion yr heddlu ond yn rhoi un elfen i'r Corff Adolygu Perthnasol ei hystyried, sef a oedd canlyniad cwyn yr heddlu yn rhesymol ac yn gymesur.
- 5.3** Os yw canlyniad yr Adolygiad yn barnu bod y canlyniad a ddarparwyd gan yr Heddlu yn rhesymol ac yn gymesur, ni fydd yr Adolygiad yn cael ei gadarnhau. Os oes unrhyw elfen o'r Adolygiad yr ystyrir nad yw'n rhesymol neu'n gymesur, caiff yr Adolygiad ei gadarnhau.
- 5.4** O'r 45 Adolygiad hynny, aseswyd bod 5 yn Annilys, cadarnhawyd 7 Adolygiad ac ni chadarnhawyd 33 ohonynt, nid oes unrhyw achosion heb eu bodloni. O'r 45 o geisiadau am Adolygiad a dderbyniwyd, cyfeiriwyd 38 at Sancus i asesu, a chafodd 7 eu hasesu'n fewnol.
- 5.5** Cyfanswm y gost i'r sefydliad rhwng 1 Chwefror 2020 a 31 Mawrth 2021 yw £7,000.00.

6. CYHOEDDI

- 6.1** Yn unol â Gorchymyn Cyrff Plismona Lleol Etholedig (Gwybodaeth Benodedig) (Diwygio) 2021 bydd yr wybodaeth a'r adroddiad hwn yn cael eu cyhoeddi'n flynyddol ar wefan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd.